

Σεμινάρια προετοιμασίας υποψηφίων
δικηγόρων
Εμπορικό Δίκαιο
4 Απριλίου 2021

Εισηγητής:

Γεώργιος Χ. Πανίτσας, ΔΝ (ΕΚΠΑ), Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω (P&L Law),
Διαπιστευμένος Διαμεσολαβητής

ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ

Σημασία αξιογράφων

Ιδιαίτέρως σημαντικά
για τις οικονομικές
συναλλαγές

Μέσα πίστωσης

Μέσα πληρωμής

Μέσα ανεύρεσης
χρηματοδότησης.

Διευκόλυνση
κυκλοφορίας και
μεταβίβασης αγαθών
χωρίς φυσική
μετακίνηση

Ταχύτητα, αμεσότητα
και ασφάλεια των
συναλλαγών

Τι είναι αξιόγραφο

Αξιόγραφο υπό ευρεία έννοια είναι το **έγγραφο** που **ενσωματώνει** ιδιωτικό **δικαίωμα** υπό τέτοιον τρόπο ώστε προκειμένου να ασκηθεί το δικαίωμα να απαιτείται η κατοχή του εγγράφου

Αξιόγραφα υπό στενή έννοια αποτελούν εκείνα τα έγγραφα που εμφανίζουν ορισμένα στοιχεία με τα οποία γίνεται στενότερη η σύνδεση δικαιώματος και εγγράφου

Εννοιολογικά στοιχεία

- Έγγραφο
- Ιδιωτικό δικαίωμα
- Ενσωμάτωση-ιδιόρρυθμη σχέση δικαιώματος και εγγράφου

Διακρίσεις

- Υπό ευρεία και υπό στενή έννοια
- Ενοχικά, εμπράγματα, συμμετοχικά
- Αιτιώδη και αναιτιώδη
- Δηλωτικά και συστατικά
- Ονομαστικά, εις διαταγή, στον κομιστή

Συναλλαγματική

- Αξιόγραφο υπό στενή έννοια, χρηματόγραφο, συστατικό, αναιτιώδες, γεννημένο εις διαταγή
- Με το αξιόγραφο αυτό ένα πρόσωπο (εκδότης) δίνει εντολή σε ένα άλλο πρόσωπο (αποδέκτης) να πληρώσει σε ένα τρίτο πρόσωπο (λήπτης) ένα συγκεκριμένο χρηματικό ποσό σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο
- Ευχερής η κυκλοφορία της συναλλαγματικής
- Χρησιμοποιείται κυρίως ως μέσο πίστωσης σήμερα και όχι ως μέσο πληρωμής. Επίσης χρησιμοποιείται και για εξασφαλιστικούς/εγγυοδοτικούς σκοπούς

Τυπικά στοιχεία συναλλαγματικής (άρθρο 1 Ν 5325/1932)

- Ονομασία συναλλαγματική στο έγγραφο. Έλλειψη = δεν ισχύει ως συναλλαγματική
- Απλή και καθαρή εντολή πληρωμής ορισμένου ποσού. Έλλειψη= δεν ισχύει ως συναλλαγματική. Διάσταση μεταξύ ποσού ολογράφως και ποσού αριθμητικώς = υπερισχύει το ολογράφως (άρθρο 6)
- Αναφορά του πληρωτή. Έλλειψη = Πλήρης ακυρότητα
- Χρόνος λήξης. Έλλειψη = θεωρείται πληρωτέα εν όψει (άρθρο 2)
- Τόπος πληρωμής. Έλλειψη = εφόσον υπάρχει τόπος δίπλα στο όνομα του πληρωτή αναπληρώνεται, άλλως ακυρότητα (άρθρο 2)
- Όνομα λήπτη. Έλλειψη = Πλήρης ακυρότητα
- Χρονολογία έκδοσης. Έλλειψη = Πλήρης ακυρότητα
- Τόπος έκδοσης. Έλλειψη = εφόσον υπάρχει τόπος δίπλα στο όνομα του εκδότη αναπληρώνεται (άρθρο 2), άλλως ακυρότητα
- Υπογραφή εκδότη. Έλλειψη = Ανυπόστατη

Μετατροπή της άκυρης συναλλαγματικής

- Η τυχόν άκυρη συναλλαγματική δύναται να ισχύσει ως μετατροπή σε άλλη δικαιοπραξία
- Προϋποθέσεις
- Εάν έχει εκδοθεί από έμπορο και απευθύνεται σε έμπορο μπορεί να μετατραπεί σε εμπορική εντολή ή σε χρεωστικό ομόλογο
- Μπορεί να μετατραπεί σε έκταξη
- Μπορεί να μετατραπεί σε αφηρημένη υπόσχεση ή αναγνώριση χρέους
- Η μεταβίβαση της άκυρης συναλλαγματικής λαμβάνει χώρα με εκχώρηση. Εάν όμως έχει μετατραπεί σε χρεωστικό ομόλογο δυνατή η οπισθογράφηση.

Λευκή συναλλαγματική άρθρο 10

- Είναι δυνατόν να έχουν σκοπίμως παραληφθεί ορισμένα στοιχεία από τη συναλλαγματική (ιδίως το ποσό ή η ημερομηνία λήξης), με τη συμφωνία να συμπληρωθούν αργότερα από τον λήπτη ή τον κομιστή
- Η λευκή συναλλαγματική είναι έγκυρη εφόσον συμπληρώνεται βάσει των όρων της συμφωνίας των μερών, και έως την εμφάνισή της για πληρωμή
- Αντισυμβατική συμπλήρωση: Δεν μπορεί ο οφειλέτης να προτείνει την ένσταση αυτή κατά του καλόπιστου τρίτου κομιστή, αλλά μόνο κατά εκείνου που τη συμπλήρωσε αντισυμβατικά, καθώς και κατά του τρίτου που είτε την απέκτησε με κακή πίστη είτε κατά την απόκτησή της υπέπεσε σε βαρύ πταίσμα

Μεταβίβαση

- Με εκχώρηση (455 επ. ΑΚ). Αν περιέχει τη ρήτρα «ουχί εις διαταγή» μεταβιβάζεται μόνο με εκχώρηση (11 παρ. 2)
- Με οπισθογράφιση (11 επ.)

Βασικές ρήτρες στη συναλλαγματική

Κρίσιμο και ποιος θέτει τη ρήτρα!

- Άνευ ευθύνης μου (9 και 15)
- Άνευ διαμαρτυρικού/ανέξοδος επιστροφή (46 παρ. 3)
- Αξία ενεχύρου/λόγω ασφαλείας (19)
- Αξία προς είσπραξη/λόγω πληρεξουσιότητας (18)
- Ουχί εις διαταγή (11 παρ. 2, 15)
- Εμφάνιση προς αποδοχή εντός προθεσμίας (22 παρ. 3 και παρ. 4)
- Εντόκως (άρθρο 5 παρ. 2)
- Απαγόρευση εμφάνισης προς αποδοχή (άρθρο 22 παρ. 2)

Λοιπά ζητήματα

- Τριτεγγύηση
- Πληρωμή της συναλλαγματικής
- Άσκηση αξιώσεων
- Αναγωγή
- Ενστάσεις
- Παραγραφή
- Αδικαιολόγητος πλουτισμός

Επιταγή

- Με το αξιόγραφο της επιταγής ορισμένο πρόσωπο (εκδότης) δίνει εντολή σε ορισμένη τράπεζα (πληρώτρια) όπως καταβάλει σε τρίτο πρόσωπο ορισμένο χρηματικό ποσό
- Μέσο πληρωμής, όμως μεταλλάχθηκε σε μέσο πίστωσης (μεταχρονολογημένες επιταγές)
- Ιδιαίτερα σημαντική λειτουργία στις συναλλαγές
- Αναιτιώδες χρηματογράφο
- Είδη επιταγής
- Διαφορές με συναλλαγματική

Τυπικά στοιχεία επιταγής

- Ονομασία επιταγή. Έλλειψη = άκυρη ως επιταγή
- Απλή και καθαρή εντολή πληρωμής ορισμένου χρηματικού ποσού. Έλλειψη = άκυρη ως επιταγή. Διάσταση μεταξύ ολογράφως και αριθμητικού = υπερισχύει το ολογράφως (άρθρο 9)
- Όνομα πληρωτή. Έλλειψη ή πληρωτής που δεν είναι τράπεζα = ακυρότητα
- Τόπος πληρωμής. Έλλειψη = αναπληρώνεται από τον τόπο δίπλα στο όνομα του πληρωτή ή από τον τόπο έκδοσης (άρθρο 2)
- Χρονολογία έκδοσης. Έλλειψη = άκυρη ως επιταγή
- Τόπος έκδοσης. Έλλειψη = Αναπληρώνεται από τον τόπο δίπλα στο όνομα του εκδότη (άρθρο 2)
- Υπογραφή εκδότη. Έλλειψη = Ανυπόστατη

Δυνατότητα μετατροπής μίας τυπικά άκυρης επιταγής σε 1) έκταξη, 2) εμπορική εντολή πληρωμής, 3) αφηρημένη υπόσχεση ή αναγνώριση χρέους, 4) χρεωστικό ομόλογο

Ρήτρες στην επιταγή

- Επιτρεπτές, πχ «αξία προς είσπραξη»
- Απαγορευμένες που όμως δεν επιφέρουν ακυρότητα, πχ ρήτρα απαλλαγής του εκδότη από την ευθύνη του για πληρωμή
- Απαγορευμένες που επιφέρουν ακυρότητα πχ αναγραφή περισσότερων ημερομηνιών ή τόπων έκδοσης κατά τρόπο που προκαλείται σύγχυση

Λοιπά ζητήματα

- Μεταχρονολογημένη επιταγή
- Ανάκληση επιταγής
- Μεταβίβαση επιταγής
- Εμφάνιση προς πληρωμή
- Ακάλυπτη επιταγή
- Αναγωγή
- Αξιώσεις
- Παραγραφή
- Αδικαιολόγητος πλουτισμός
- Ποινικές κυρώσεις σε περίπτωση ακάλυπτης επιταγής

Γενικό Μέρος Εμπορικού Δικαίου Εμπορική ιδιότητα

- Απόκτηση εμπορικής ιδιότητας. Ουσιαστικό και τυπικό σύστημα
- Εμπορικό κέρδος και εμπορικός κίνδυνος
- Απώλεια εμπορικής ιδιότητας
- Συνέπειες εμπορικής ιδιότητας
- Τεκμήριο εμπορικότητας

Βιομηχανική Ιδιοκτησία

- Διακριτικά γνωρίσματα (σήμα, διακριτικά γνωρίσματα του ουσιαστικού συστήματος)
- Τεχνικές επινοήσεις (ευρεσιτεχνία, υποδείγματα χρησιμότητας, άλλες τεχνικές επινοήσεις)
- Αισθητικές δημιουργίες (βιομηχανικά σχέδια και υποδείγματα)
- Αθέμιτος ανταγωνισμός

Πρακτικό 1

Στην Ε ΙΚΕ είναι εταίροι οι Α, Β, Γ και Δ με ποσοστά 25% έκαστος. Η εταιρία έχει αποκλειστικά κεφαλαιακές εισφορές. Ο Δ είναι και διαχειριστής, έχοντας οριστεί με σχετική πρόβλεψη του καταστατικού. Η εταιρία έχει σκοπό την εμπορία καινούριων αυτοκινήτων. Ο Δ αγοράζει στις 15.3.2019 για λογαριασμό της εταιρίας από τον Π μεταχειρισμένες μοτοσυκλέτες συνολικής αξίας 50.000 ευρώ και προς τον σκοπό αυτόν εκδίδει αυθημερόν ως νόμιμος εκπρόσωπος της Ε μία μεταχρονολογημένη επιταγή με αναγραφόμενη ημερομηνία έκδοσης 10.9.2019 με ισόποση αξία. Ερωτάται:

1. Πότε μπορεί να εμφανίσει την επιταγή ο Π προς πληρωμή στην τράπεζα;
2. Εάν λόγω διαμαρτυριών από τους συνεταίρους του ο Δ ανακαλέσει την επιταγή στις 10.7.2019 ποιες θα είναι οι συνέπειες;
3. Εάν η επιταγή εμφανιστεί 11.9.2019 προς πληρωμή και δεν πληρωθεί λόγω έλλειψης διαθέσιμων κεφαλαίων τί δυνατότητες έχει ο Π; Ποιες είναι οι προβλεπόμενες παραγραφές;
4. Με ποια ένδικα βοηθήματα θα αμυνθεί η Ε κατά της διαταγής πληρωμής;
5. Ο Π επιθυμεί να εγγράψει προσημείωση υποθήκης σε ακίνητο της Ε. Τί τον συμβουλεύετε;
6. Μπορούν να ανακαλέσουν τον διαχειριστή Δ οι συνεταίροι του;
7. Αναλαμβάνει διαχειριστής ο Α σε αντικατάσταση του Δ. Μπορεί η Ε να αντιτάξει κατά του Π ότι η εταιρία δεν δεσμεύεται γιατί η αγορά αυτή βρισκόταν εκτός του εταιρικού σκοπού;

Πρακτικό 2

Ο Ε εκδίδει την 20/1/2019 επιταγή ποσού 60.000 ευρώ σε διαταγή του Λ χάριν διευκόλυνσεως (χωρίς δηλαδή να υφίσταται οφειλή). Ο Λ οπισθογραφεί την επιταγή στον Α ο οποίος την εμφανίζει στις 26/1/2019 στην τράπεζα Τ η οποία δεν την πληρώνει διότι ο Ε είχε δηλώσει στην τράπεζα ότι ανακαλεί την επιταγή. Ο Α πετυχαίνει την έκδοση διαταγής πληρωμής σε βάρος του Ε. Ο Ε ασκεί ανακοπή επικαλούμενος ότι:

1. Έχει προβεί νόμιμα στην ανάκληση της επιταγής
2. Ο Α γνώριζε κατά τη μεταβίβαση της επιταγής σε αυτόν από τον Λ ότι δεν υφίστατο υποκείμενη σχέση μεταξύ Ε και Λ.

Πώς αξιολογείτε τους ισχυρισμούς του Ε;

Πρακτικό 3

Ο ανήλικος Α εκδίδει την 1/5/2018 συναλλαγματική ποσού 30.000 ευρώ σε διαταγή του Λ την οποία αποδέχεται ο Β. Ο Τ τριτεγγυάται επί της συναλλαγματικής χωρίς όμως να διευκρινίζει υπέρ ποίου τριτεγγυάται. Ο Λ οπισθογραφεί τη συναλλαγματική στον Κ αναγράφοντας τη ρήτρα «άνευ ευθύνης μου για πληρωμή». Ο Κ εμφανίζει τη συναλλαγματική κατά τη λήξη της στον αποδέκτη Β ο οποίος δεν την πληρώνει. Ερωτάται:

Κατά ποιών μπορεί να στραφεί Κ και υπό ποιες προϋποθέσεις;

Πρακτικό 4 (Θέμα εξετάσεων 2020)

Ο Α δανείστηκε από την εταιρία Β το ποσό των 20.000€ για διάστημα τριών μηνών και της υποσχέθηκε ότι προς εξασφάλιση εμπρόθεσμης πληρωμής αυτής θα της δώσει ισόποση μεταχρονολογημένη επιταγή πληρωτέα από την Εθνική Τράπεζα. Ο Α υπέγραψε την επιταγή, συμπλήρωσε τη χρονολογία έκδοσης αλλά όχι το όνομα του λήπτη καθόσον δεν ήταν σίγουρος για την ακριβή επωνυμία της εταιρίας. Το βράδυ της ίδιας ημέρας και πριν προλάβει να παραδώσει την επιταγή στη Β άγνωστοι διέρρηξαν το γραφείο του και αφαίρεσαν τη συγκεκριμένη επιταγή. Λίγες ημέρες μετά ο Δ εμφανίστηκε στην Εθνική Τράπεζα και ζήτησε να εισπράξει το ποσό της συγκεκριμένης επιταγής δηλώνοντας ότι έλαβε αυτήν από το Γ, ο οποίος φαινόταν νόμιμα να την έχει οπισθογραφήσει.

Ερωτάται:

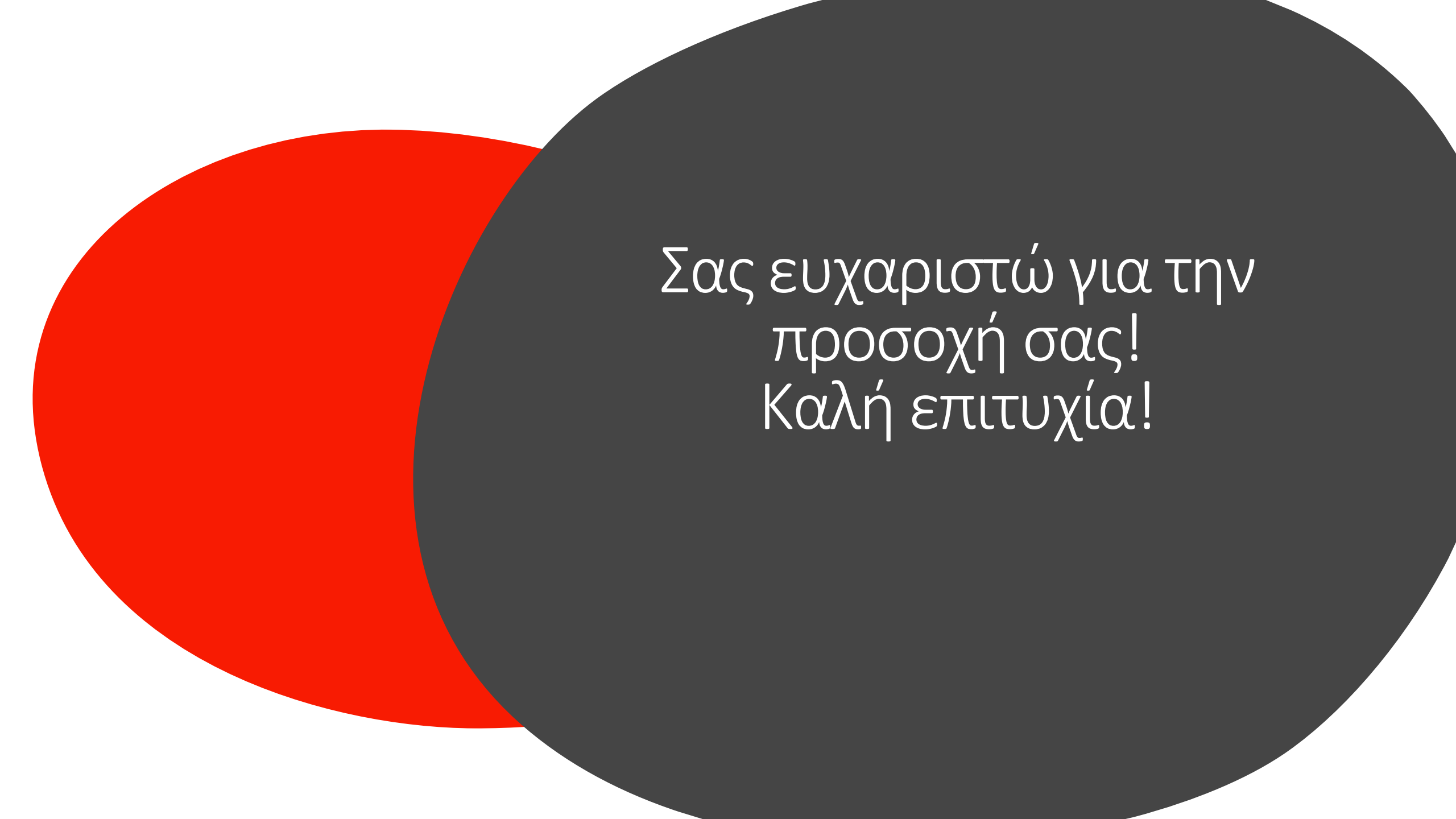
1. Η μη αναγραφή του ονόματος του λήπτη πλήττει το κύρος της επιταγής;
2. Σε ποιες νομικές ενέργειες θα συμβουλευόσαστε τον Α να προβεί αφού πληροφορήθηκε την κλοπή της ανωτέρω επιταγής;
3. Τι θα συμβουλευόσαστε τον Α να ισχυριστεί κατά του Δ; Επηρεάζεται η απάντησή σας από το εάν ο Δ είναι καλόπιστος κομιστής ή εάν τελούσε σε κακή πίστη κατά το χρόνο που απέκτησε την επιταγή;

Πρακτικό 5

Ο Ν στις 31/3/2019 εκδίδει ως νόμιμος εκπρόσωπος της ανώνυμης εταιρίας Ε επιταγή ποσού 100.000 ευρώ, πληρωτέα σε διαταγή του Κ, αναγράφοντας επί της επιταγής «άνευ ευθύνης μου για πληρωμή». Ο Κ εμφανίζει εμπρόθεσμα την επιταγή στην πληρώτρια τράπεζα Τ, η οποία δεν την πλήρωσε λόγω έλλειψης διαθέσιμων κεφαλαίων της Ε και βεβαίωσε τη μη πληρωμή στο σώμα της επιταγής. Ο Κ ασκεί αγωγή προσωπικά κατά του Ν ισχυριζόμενος ότι ο τελευταίος γνώριζε κατά την έκδοση της επιταγής ότι η εταιρία Ε δεν είχε διαθέσιμα κεφάλαια, και ότι κατά συνέπεια προκλήθηκε ζημία στον Κ ίση με το ποσό της επιταγής και ζητεί όπως καταδικαστεί ο Κ να του καταβάλει το ποσό αυτό ως αποζημίωση. Ο Ν ως εναγόμενος αντιτάσσει ότι 1) ότι είχε θέσει τη ρήτρα «άνευ ευθύνης μου για πληρωμή» και 2) ότι σε κάθε περίπτωση δεν οφείλει να αποζημιώσει τον Κ καθώς η αιτία έκδοσης της επιταγής ήταν η πώληση πρώτων υλών από τον τελευταίο στην Ε, οι οποίες πρώτες ύλες ήταν στο σύνολό τους απολύτως άχρηστες. Ερωτάται:

1. Είναι νόμω βάσιμη η αγωγή του Κ;
2. Αξιολογήστε τους ισχυρισμούς του εναγόμενου Ν.
3. Εάν ο Κ είχε οπισθογραφήσει την επιταγή στον Β και στη συνέχεια πλήρωνε σε αυτόν ως αναγωγικός οφειλέτης θα είχε αντίστοιχη αγωγή από αδικοπραξία κατά του Ν; Στην περίπτωση αυτή θα είχε ο Κ δικαίωμα υποβολής έγκλησης κατά του Ν;

Σας ευχαριστώ για την
προσοχή σας!
Καλή επιτυχία!